

หัวข้อวิจัย	แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต : กรณีศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางสาววิชชุดา ให้เจริญ
หน่วยงาน	โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต : กรณีศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเกาะสมุย 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเกาะสมุย 3) กำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรมของชุมชนเกาะสมุย และ 4) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Non-Structural) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) การจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group) และการจัดเวทีประชุม เป็นเครื่องมือในการวิจัย กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาไว้ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนในท้องถิ่น 2) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก และธุรกิจสปา 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกาะสมุย และ 4) กลุ่มหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนและมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเกาะสมุย

ผลการศึกษา พบว่า 1) บริบทวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเกาะสมุยมีโครงสร้างเช่นเดียวกับสังคมไทยทั่วไป ที่วิถีชีวิตผูกพันอยู่กับครอบครัว วัด และการคบค้าไปมาหาสู่กันในกลุ่มสังคม โดยครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการเป็นหลักหรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้แก่สมาชิกในครอบครัว อาชีพหลักดั้งเดิมได้แก่ การเกษตร การประมง และค้าขาย 2) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชุมชนเมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาในเกาะและได้รับการ

พัฒนาให้กลายเป็นแหล่งรายได้หลัก การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้เกิดการซื้อขายกรรมสิทธิ์ในที่ดินแก่นักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อประกอบธุรกิจ แต่การเติบโตเป็นเมืองท่องเที่ยวโดยขาดการจัดการที่ดีก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ชุมชนปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เข้ากับบริบทของธุรกิจท่องเที่ยว ระบบนิเวศวิทยาถูกทำลายอย่างรวดเร็ว โบราณสถานขาดการดูแลเอาใจใส่ และความเป็นเอกลักษณ์ของเกาะสมุยเลือนหายไป 3) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรมของชุมชนเกาะสมุยนั้น ควรดำเนินการ ดังนี้ 3.1) ดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยว 3.2) ดำเนินการท่องเที่ยวโดยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ 3.3) จัดระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ 3.4) พัฒนาตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และ 3.5) ทำการพัฒนาคุณภาพบุคลากร 4) ผลการศึกษาด้านปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสมุย ได้แก่ 4.1) ค่านิยมของท้องถิ่นที่มีต่อความทันสมัย 4.2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของพื้นที่จากการเกษตรสู่พื้นที่ธุรกิจท่องเที่ยว 4.3) ภาครัฐไม่ได้ส่งเสริมการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง และ 4.4) ขาดการศึกษาวิจัยเรื่องทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อการจัดการท่องเที่ยว แนวทางแก้ไขนั้น ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและความยั่งยืนของทรัพยากร

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้ 1) จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติใหม่ โดยเน้นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น 2) สนับสนุนงบประมาณแก่ท้องถิ่นเป็นทุนดำเนินงานอนุรักษ์วัฒนธรรม และ 3) จัดทำแผนแม่บทด้านวัฒนธรรมของเกาะสมุย เพื่อให้มีจุดยืนและแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปศึกษาต่อในประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ 1) ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของแต่ละชุมชนในพื้นที่เกาะสมุย เพื่อต่อยอดสู่การจัดทำแผนแม่บทด้านวัฒนธรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) ศึกษาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะสมุย เพื่อให้ทั้งวัฒนธรรมเก่าและใหม่กลมกลืนอยู่ด้วยกันอย่างเหมาะสม 3) ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดด้านวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ของเกาะสมุยมาประยุกต์ใช้